

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pravítko, Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), Atlas České republiky (Kartografie Praha, a. s.), kalkulačka

1

3 body

a. **Podtrhni zemi (země), kterou (které) omývají moře náležící právě ke dvěma různým oceánům:**

1 bod

Spojené státy americké – Rusko – Brazílie – Egypt

b. **Doplň chybějící pojmy do textu:**

2 body

Třetí největší jezero světa, nacházející se na rovníku se nazývá .....

Toto jezero patří do úmoří ..... oceánu, se rozprostírá na území tří

států. Pouze jeden z nich nemá přístup k moři, a tím je: .....

Na území tohoto státu se nachází Albertovo jezero, na jehož severním břehu můžeme nalézt národní park

.....

2

6 bodů

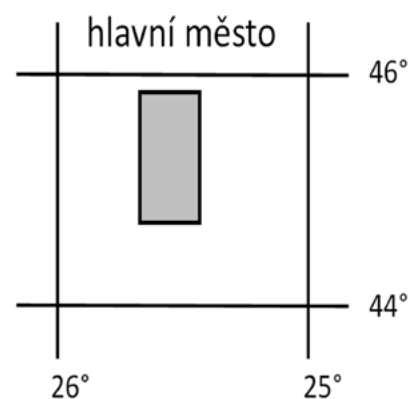
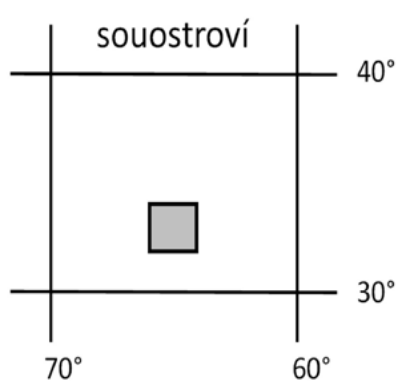
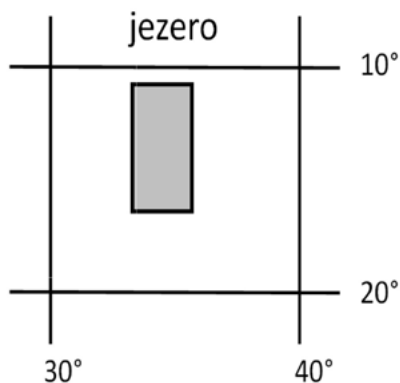
Při vybírání stanoviště pro umístění nové meteorologické stanice na území Španělska je potřeba vybrat místo, kde se průměrné červencové teploty pohybují v rozmezí 20–25 °C a průměrné roční množství srážek v rozmezí 200–400 mm. **Podtrhni vhodné lokality pro umístění stanice.**

Bilbao – Cádiz – Cartagena – Gijón – San Antonio Abad – Tordesillas

3

3 body

Na tečkovaný řádek napiš názvy geografických objektů zakreslených v zeměpisné síti.

4

4 body

Severoamerická přepravní společnost Denver Transportation se rozhodla otevřít novou pobočku v Jižní Americe. **Urči zemi, která bude odpovídat všem následujícím kritériím (i-iv) manažera společnosti.**

- v zemi se nachází normálně rozchodná železniční síť (1 435 mm)
- hlavní město tohoto státu leží na pobřeží
- na území státu se nenachází žádná činná sopka
- země má více než 5 000 000 obyvatel

Země: .....

5

4 body

Z nabídky vyber znaky, ve kterých se dané oblasti shodují. K vybraným charakteristikám přiřaď vždy jednu oblast/město z Evropy a jednu oblast/město z Česka.

Evropa: Vladimír, Cornwallský poloostrov, Vittel, Čerkasy

Česko: Telč, Bílina, Jeseník, Šumava

- chov skotu .....
- těžba hnědého uhlí .....
- lázeňství .....
- městská památka UNESCO .....

6

6 bodů

S pomocí atlasu rozhodni, které tvrzení je pravdivé. Zakroužkuj ANO (pravdivé) či NE (nepravdivé).

Objem vývozu energetických surovin Libye přesahuje objem 5 mld. USD.	ANO	×	NE
Město Nágpur Se nachází více než 200 km vzdušnou čarou od nejbližšího mezinárodního letiště.	ANO	×	NE
Průměrné lednové teploty ve městech Accra a Džajpuru jsou přibližně stejné (náležejí do stejného intervalu).	ANO	×	NE
Na Novém Zélandu se těží hnědé uhlí.	ANO	×	NE
Hodnota exportu potravin a zemědělských produktů (v USD) Spojených států amerických a Brazílie je shodná.	ANO	×	NE
Střední délka života v Uzbekistánu, Lybii, Argentině a Švédsku se pohybuje v intervalu nad 65 let.	ANO	×	NE

7

4 body

Firma Elektroinstal, s. r. o. chce otevřít ve městech mimo Prahu nové pobočky.
Z nabídky Agentury pro investice podtrhni město(a), které(á) odpovídají následujícím požadavkům společnosti:

- město musí ležet nejvýše 25 km vzdušnou čarou od dálnice
- město by mělo mít více než 10 000 obyvatel
- město se nachází nejvýše 50 km vzdušnou čarou od krajského města
- ve městě se musí nacházet strojírenský, elektrotechnický nebo kovozpracující průmysl
- HPD v kraji, ve kterém se bude město nacházet, se pohybuje v rozmezí 265–280 tis./obyvatele/rok

Nabídka Agentury pro investice:

Dobruška – Humpolec – Vsetín – Třebíč – Jičín – Kroměříž – Tábor

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pravítko

8**6 bodů**

- a. Cestovní kanceláře lákají turisty, do měst také tím, že je označují ve svých katalogích poutavějšími popisky.

4 body

Do druhého sloupce tabulky vepiš geografické názvy měst popsaných v prvním sloupci.

Popis v katalogu CK	Město	Pamětihodnost
město bílých nocí či Benátky severu		
město tisícileté historie, jiným názvem Věčné město, sídlo papežů		
město revoluce, císařství a republiky, módy a elegance		
město stojícím mezi dvěma kulturami, dvěma kontinenty, dvěma světy		

- b. Do třetího sloupce tabulky ke každému městu přiřaď jednu pamětihodnost z nabídky v rámečku, která se v daném městě nachází (pozn. ke každému městu přiřaď pouze jednu pamětihodnost z nabídky, některé zůstanou nepřirazené).

2 body

Akropolis – Alhambra – Pantheon – Hagia Sofia –
Chrám Vasila Blaženého – Invalidovna – Zimní palác

9**2 body**

Podtrhni v nabídce jeden vliv, který **nesouvisí** s procesem vzniku metamorfovaných (přeměněných) hornin.

teplota – tlak – hmotnost – čas – chemické složení prvků

10

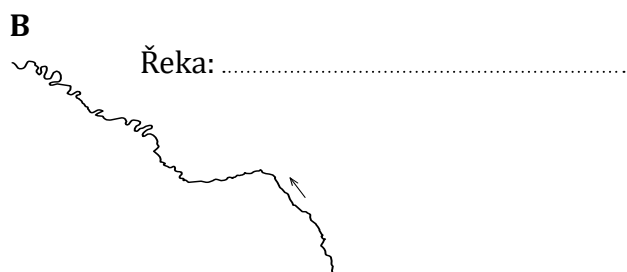
11 bodů

- a. Na obrázcích A–D (s. 5) je znázorněn průběh toku čtyř evropských řek: Odra, Seina, Tajo (Teju), Torneälven. Všechny řeky jsou zobrazeny ve stejném měřítku, jsou orientovány k severu a severní strana je horní stranou papíru. Šipka ukazuje směr toku. **Ke každému obrázku průběhu toku připiš název odpovídající řeky.**

4 body

Řeka: .....

Zdroj: J. Lysák s využitím dat Natural Earth (naturalearthdata.com)

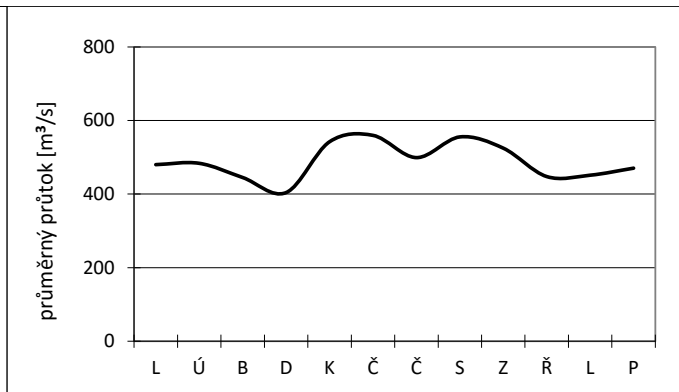
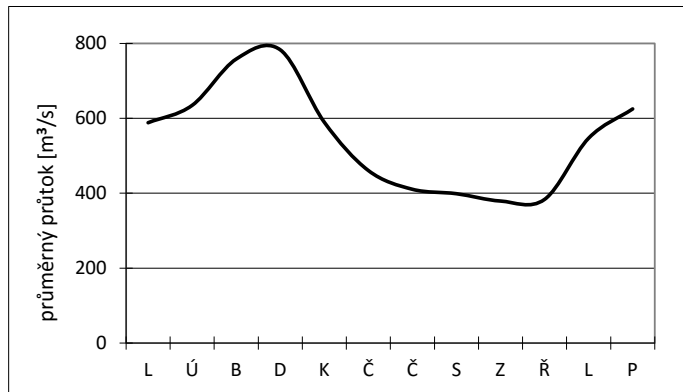
- b. Tři řeky, které jsi poznal(a) podle průběhu jejich toku v úkolu 10a., tvoří desítky kilometrů dlouhý úsek státní hranice mezi různými dvojicemi států. **Vypiš do tabulky, které tři řeky to jsou a které dvojice států od sebe oddělují.**

3 body

název řeky	hranice mezi dvěma státy

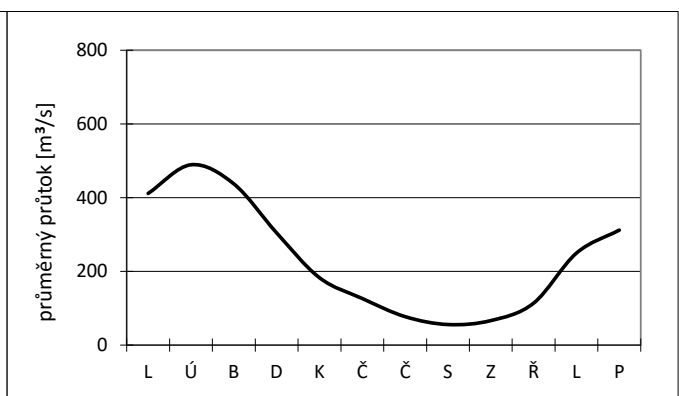
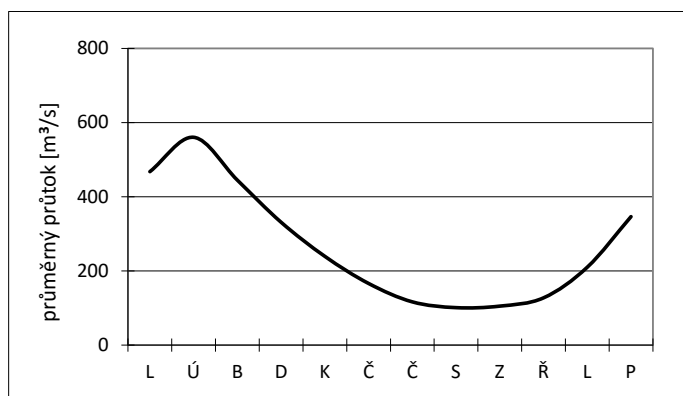
c. Na obrázku jsou roční grafy odtoku vody čtyř řek Odra, Seina, Tajo (Teju) a Torneälven z úkolu 10a. **Přiřaď k těmto čtyřem řekám grafy, které jim náleží. Jejich název napiš vždy pod každý graf.**

4 body

Řeka: .....

Řeka: .....

Řeka: .....

Řeka: .....

11

5 bodů

Podtrhni pravdivá tvrzení. Ta, která jsou nepravdivá, oprav na tečkované řádky tak, aby byla pravdivá.

Polární den je jev, kdy Slunce po dobu 12 hodin nezapadne pod obzor.

Na polárním kruhu trvá polární den jeden den v roce.

Čím je pozorovatel na severní polokouli severněji od polárního kruhu (blíže k pólu), tím je delší období, ve kterém nastává polární den.

Délka období, ve kterém nastává polární den na severním pólu, je delší, než na jižním pólu.

Polární den lze pozorovat na jižním polárním kruhu v den podzimní rovnodennosti.

12

7 bodů

Klimatickogeografické členění podle Quitta (1971)

V roce 1971 bylo Evženem Quittem zpracováno klimatickogeografické členění Československa, ve kterém vymezil tři základní klimatické oblasti: teplou, mírně teplou a chladnou. Na základě hodnot čtrnácti vybraných klimatických charakteristik pak vymezil v každé oblasti několik podoblastí. Teplá oblast se dělí na 5 podoblastí (T1–T5), mírně teplá oblast na 11 podoblastí (MT1–MT11) a chladná oblast na 7 podoblastí (CH1–CH7). Každá podoblast s číslem 1 je v rámci dané oblasti tou nejchladnější a také nejvlhčí, naopak podoblast s nejvyšším číslem v rámci dané oblasti je nejteplejší a nejsušší.

Zdroj: upraveno dle http://www.herber.kvalitne.cz/FG_CR/klima.html

- a. Na základě porovnání mapy klimatických oblastí Česka a obrysové mapy okresů (s. 8) rozhodni, zda jsou následující tvrzení pravdivá, či nikoliv. Zakroužkuj ANO či NE.

2 body

Okres Tachov leží v teplejší oblasti než okres Rokycany.	ANO	×	NE
Okres Louny leží v chladnější oblasti než okres Břeclav.	ANO	×	NE
Okres Prachatice leží v teplejší oblasti než okres Opava.	ANO	×	NE
Okres Jičín leží v chladnější oblasti než okres Vsetín.	ANO	×	NE

- b. Níže jsou vypsány charakteristiky tří vybraných klimatických podoblastí T2, MT7 a CH4. Doplňte do textu slovní spojení z rámečku tak, aby byly charakteristiky pravdivé. Slovní spojení správně skloňuj a převed' do správného mluvnického rodu.

5 bodů

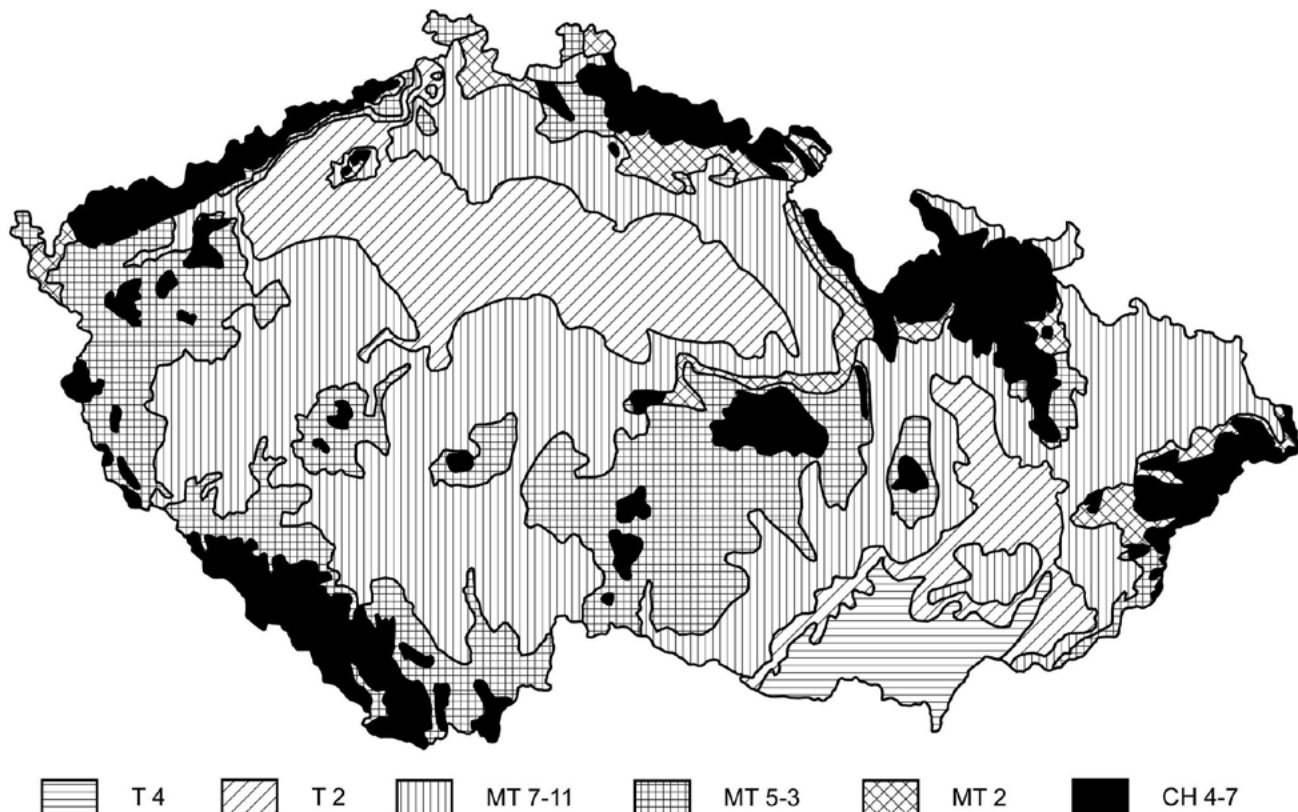
chladný a vlhký – suchý až mírně suchý – suchý až velmi suchý – velmi dlouhý – velmi krátký

CH4: velmi krátké, ... léto, přechodné období je ..... s chladným jarem a mírně chladným podzimem, zima je velmi dlouhá, velmi chladná, vlhká s velmi dlouhým trváním sněhové pokrývky

T2: dlouhé, teplé a suché léto, velmi krátké přechodné období s teplým až mírně teplým jarem i podzimem, krátká, mírně teplá a ..... zima s ..... trváním sněhové pokrývky

MT7: normálně dlouhé, mírné, mírně suché léto, přechodné období je krátké s mírným jarem a mírně teplým podzimem, zima je normálně dlouhá, mírně teplá, ... s krátkým trváním sněhové pokrývky

Klimatické oblasti Česka

Zdroj: Quitt, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Academia, Praha, 73 s.

Okresy Česka

Zdroj: J. Lysák s využitím dat ArcČR 500.

13

9 bodů

- a. V tabulce jsou uvedeny hodnoty počtu obyvatel v nejlidnatějších státech světa za tři časové průřezy, přibližně po 30 letech. První údaj pochází z roku 1984, druhý ze současnosti a třetí představuje výsledek současné populační prognózy s výhledem pro rok 2050. Státy jsou v tabulce seřazeny sestupně podle jejich současného počtu obyvatel.

3 body

Doplň do tabulky následující čísla z výběru:

82

389

1035

162

765

1705

Pořadí	Stát	Počet obyvatel v miliónech		
		1984	2015	2050
1.	Čína		1376	1348
2.	Indie		1311	
3.	Spojené státy americké	238	322	
4.	Indonésie		257	322
5.	Nigérie		182	399

Zdroj: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015)

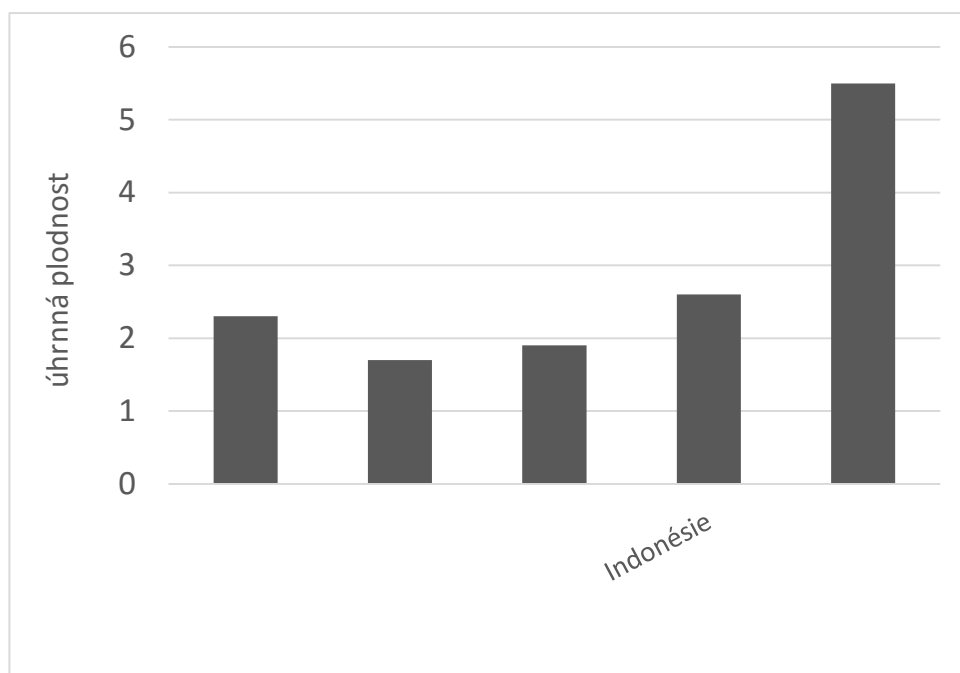
- b. Pokud seřadíme státy v tabulce sestupně podle počtu obyvatel v roce 2050, u kolika států dojde k vzestupu jejich pořadí proti současnému stavu (roku 2015)? Jinými slovy napiš názvy států, které se podle počtu obyvatel umístí v roce 2050 na vyšší příčce než v roce 2015:

1 bod

- c. Úhrnná plodnost je definována jako průměrný počet živě narozených dětí, který by připadl na jednu ženu za celé její reprodukční období za předpokladu zachování stávajících reprodukčních poměrů. V rozvojových zemích dosahují hodnoty úhrnné plodnosti daleko vyšších hodnot než v zemích hospodářsky vyspělých. 1,5 bodu

Ve Spojených státech amerických dosahovala úhrnná plodnost v roce 2015 hodnoty 1,9. Populace Spojených států je však velmi různorodá. **Která tamní civilizační/etnická skupina má v průměru nejvyšší míru plodnosti?**

- d. V grafu jsou jednotlivými sloupci znázorněny hodnoty úhrnné plodnosti v zemích z tabulky úkolu 13a. **Dopiš pod sloupce názvy států, jimž daná hodnota úhrnné plodnosti náleží.** Hodnotu pro Indonésii jsme již doplnili. Spojené státy americké snadno popíšeš podle úkolu 13c. 3,5 bodu

Zdroj: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015)

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pastelka, tužka

Národní identita a historické regiony

Přečti si následující text a použij ho jako návod pro některé úlohy praktické části.

V Evropě se kromě padesátky nezávislých států nachází i bohatá mozaika historických regionů. Některé z nich jsou součástí jednoho státu, jiné jsou rozděleny mezi několik států. Mnoho historických regionů pokojně funguje v rámci svých států. Existují ovšem obyvatelé, kteří by raději utvořili vlastní stát, a tak se vydávají na cestu separatismu. Pokud nadto hovoří unikátním jazykem, odlišným od oficiálního jazyka daného státu, znamená to velké povzbuzení jejich národního uvědomění. Svěbytný národní jazyk bývá často považován za nejdůležitější rys národa a nacionalismu.

Každý existující národní stát si „svůj“ jazyk chrání a snaží se o jeho udržování a rozšiřování – například jeho výukou ve škole. Ovšem historické regiony se svým vlastním jazykem, který nepodléhá státní ochraně, musí o zachování svého jazyka pečovat ještě více. Jeho přežití je závislé pouze na tom, zda ho budou lidé v běžném životě používat, nebo zda dojde k jeho zapomnění. Říkejme těmto historickým regionům „národy bez státu“.

14

2 body

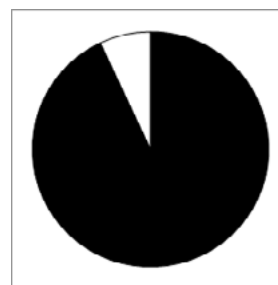
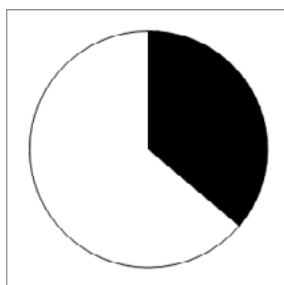
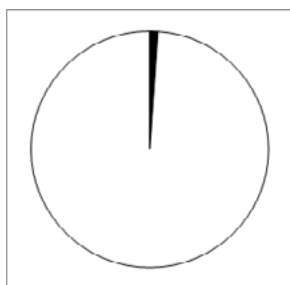
Z nabízených možností podtrhni správnou definici separatismu:

- i. rozlišování lidí na základě jejich příslušnosti k etnické skupině bez ohledu na schopnosti konkrétního jedince
- ii. snaha nebo tendence vedoucí k oddělení a osamostatnění své skupiny
- iii. nadřazování zájmů vlastní etnické skupiny nad zájmy ostatních skupin
- iv. politické a právní oddělování určitých skupin lidí, vylučování z veřejného života podle různých společenských, kulturních a ekonomických kritérií

15

6 bodů

Kruhové diagramy znázorňují podíl obyvatel, kteří v rámci daného regionu mluví regionálním jazykem. Jedná se tedy o příslušníky „národů bez státu“, jak jsme je nazvali výše. Černou barvou je znázorněn podíl obyvatel hovořících regionálním jazykem, bílou barvou podíl obyvatel hovořících všemi ostatními jazyky v daném regionu, včetně oficiálního státního jazyka.

Zdroj dat: Census 2011 v jednotlivých zemích a regionech

V rámečku je výčet tří evropských historických regionů a níže je stručně charakterizován jejich vývoj z hlediska identity a jazykové rozmanitosti. **Přiřaď historickým regionům jim náležející diagramy se strukturou používaných jazyků na jejich území. Názvy regionů vepiš vždy pod příslušné diagramy.**

Historické regiony: Baskicko, Skotsko, Vlámsko

Stručná historie regionů:

Baskicko zažilo v uplynulých desetiletích 20. století masivní přísun imigrantů z ostatních částí Španělska. Tito lidé si jen pozvolně zvykají na pro ně nový regionální jazyk. Integrovaní politiky baskické regionální vlády mají za cíl zvýšit počty lidí, kteří umí mluvit baskicky. To však není změna, kterou lze provést z roku na rok.

Skotové, jakožto obyvatelé regionu v minulosti i nyní velmi zapojeného do anglického hospodářství a společnosti, přivykli jazyku svého silnějšího souseda. Snahy o uchování tradičního regionálního jazyka a kultury se sice objevují, jejich pozice je ale složitá tváří v tvář angličtině, jakožto světově významnému jazyku.

Vlámština je dominantním jazykem nejen ve svém historickém regionu, ale zasahuje i do širšího okolí sousedních zemí v podobě dialektů (a sama může být považována za dialekt).

16

9 bodů

Úvodní tvrzení: Některá národní hnutí v historických regionech (tj. „národy bez státu“) mají vlastní svébytný regionální jazyk, zatímco jiná hnutí užívají jazyk, který je oficiálním jazykem i jiných evropských států.

a. Urči, proč tomu tak je. Co je nejčastějším důvodem používání jazyka jiného státu? **Není potřeba, abys zdůvodnění formuloval(a) vlastními slovy, pouze u následujících tvrzení zakroužkuj ANO či NE podle toho, zda vhodně zdůvodňují tvrzení v úvodu otázky 16:** 4 body

i. Region získává používáním oficiálního jazyka jiného státu mezinárodní suverenitu.	ANO	×	NE
ii. Region byl v minulosti součástí státu, jehož jazyk nyní používá.	ANO	×	NE
iii. Region má dlouhodobé příhraniční vazby se státem, jehož jazyk nyní používá.	ANO	×	NE
iv. Úvodní tvrzení je nepravdivé. Neexistují žádná regionální národní hnutí, která by používala jazyk, který je oficiálním jazykem i v jiných státech.	ANO	×	NE

b. **Z níže uvedené nabídky jazyků a států k sobě přiřaď ty, v nichž je původní regionální jazyk, kterým část obyvatel mluví, používán jakožto oficiální jazyk i v některém jiném evropském nezávislém státě (tj. v jiném státě, jehož není region součástí). Do tabulky zapiš:** 5 bodů

- I. stát, jehož je region součástí
vybírej z: Belgie, Itálie, Rakousko, Srbsko, Španělsko
- II. jméno příslušného regionálního jazyka
vybírej z: katalánština, maďarština, němčina, slovinština, vlámsština/holandština
- III. jméno jiného státu, v němž se jazyk rovněž používá, ale jako oficiální
vybírej z: Andorra, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Slovinsko

Region	Stát, jehož je součástí	Regionální jazyk	Stát, který jazyk používá
Jižní Tyrolsko			
Katalánsko			
Korutany			
Vlámsko			
Vojvodina			

17

5 bodů

Přečti si následující úryvek novinového článku a zodpověz níže položené otázky.

Ohrožené jazyky: malé evropské jazyky bojují o přežití

Internet a digitální technologie oslabují pozici mnoha jazyků po celém světě. Obzvláště ohrožené jsou národní jazyky malých východoevropských států. Propojení s hospodářským jádrem v západní Evropě i ve Skandinávii, jemuž dominuje angličtina, nevyhnutelně vystavuje tyto malé jazyky silným vlivům, vůči nimž je těžké obstát. V našich třech přímořských státech je přitom bilingvismus hluboce zakořeněn. Hanzovní obchod i vliv mocného souseda vždy motivovaly obyvatele k učení se cizím jazykům. Národní jazyk přesto lidem přirostl nejbližší k srdci. I proto je vázán na identitu národa, je jazykem poezie, lidových písní a folklórních slavností. Zeptáte-li se ale dnes odborníků i veřejnosti, jaký jazyk při své práci používají, dostanete poněkud jiný příběh. Lidé velmi často přiznávají, že používání anglických slov namísto národního jazyka je pro jejich profesi nezbytné. Přejímání gramatických a stylistických zvyklostí jde s tímto procesem ruku v ruce. Angličtina se tak i zde ve východní Evropě stala jazykem zasedacích místností, prezentací výrobků a byznysu do té míry, že se její prvky s technologickým rozvojem šíří do běžného života.

Zdroj: přeloženo a upraveno podle Guardian (2014)

a. Napiš jména tří států, o jejichž situaci novinový úryvek pojednává:

3 body

b. Jak se nazývá proces, v jehož důsledku dochází k jevu, popisovanému v textu?

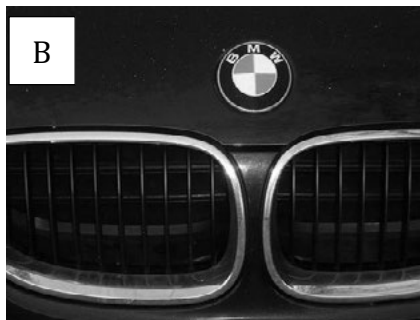
2 body

18

8 bodů

Regionální produkty v sobě kromě své užitné hodnoty nesou i regionální povědomí. Toto povědomí je budováno značkou produktu a specifickým marketingem. K zeměpisnému označení produktu se často váže související ochranná známka. Ta činí produkt nezaměnitelným. Hezkým příkladem z Česka mohou být Olomoucké tvarůžky.

Na obrázcích jsou některé z proslavených evropských regionálních produktů. V obrysové mapě evropských regionů vybarvi regiony, z nichž produkty pocházejí. Každý region zároveň popiš písmenem označujícím vyobrazený produkt.

Zdroj: J. Lysák s využitím dat z NaturalEarthData.com a EuroGeographics

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pravítko, Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), Atlas České republiky (Kartografie Praha, a. s.), kalkulačka

1

3 body

a. Podtrhni zemi (země), kterou (které) omývají moře náležící právě ke dvěma různým oceánům:

1 bod

Spojené státy americké – Rusko – Brazílie – Egypt

Hodnocení: Za správně podtrženou odpověď 1 bod, za nesprávně podtrženou odpověď minus 0,5 bodu. Minimální počet bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

b. Dopln chybějící pojmy do textu:

2 body

Třetí největší jezero světa, nacházející se na rovníku se nazývá ...Viktorino.... Toto jezero patří do úmoří ...Atlantského... oceánu, se rozprostírá na území tří států. Pouze jeden z nich nemá přístup k moři, a tím je: ...Uganda.... Na území tohoto státu se nachází Albertovo jezero, na jehož severním břehu můžeme nalézt národní park ...Kabalega....

Hodnocení: Za každé správně vyplněné pole 0,5 bodu.

Řešení: Viz text.

2

6 bodů

Při vybírání stanoviště pro umístění nové meteorologické stanice na území Španělska je potřeba vybrat místo, kde se průměrné červenkové teploty pohybují v rozmezí 20–25 °C a průměrné roční množství srážek v rozmezí 200–400 mm. **Podtrhni vhodné lokality pro umístění stanice.**

Bilbao – Cádiz – Cartagena – Gijón – San Antonio Abad – Tordesillas

Hodnocení: Za každé správně podtržené i nepodtržené město 1 bod.

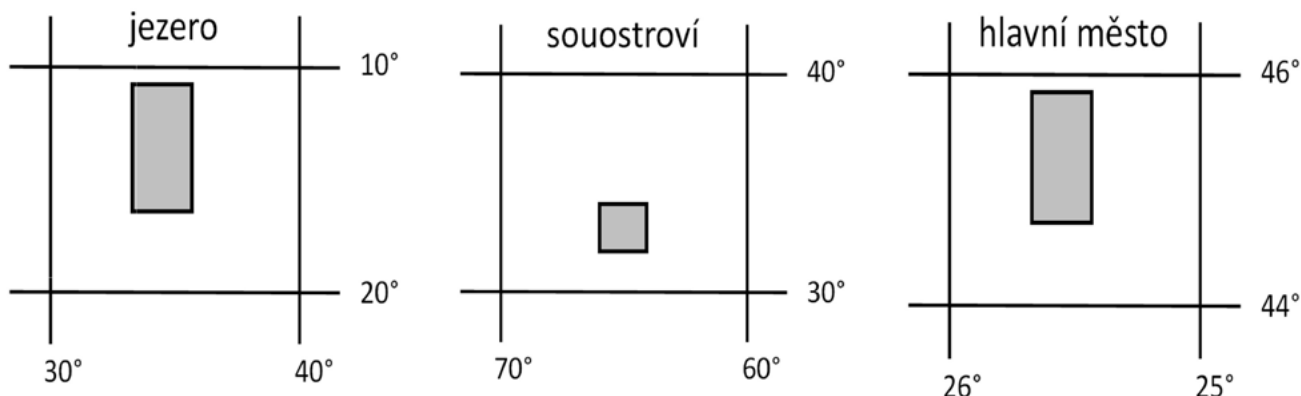
Řešení: Viz text.

3

3 body

Na tečkovaný řádek napiš názvy geografických objektů zakreslených v zeměpisné síti.

Malawi

Bermudy

Bukurešť

Hodnocení: Za každý správně doplněný název 1 bod.

Řešení: Viz text.

4

4 body

Severoamerická přepravní společnost Denver Transportation se rozhodla otevřít novou pobočku v Jižní Americe. **Urči zemi, která bude odpovídat všem následujícím kritériím (i–iv) manažera společnosti.**

- v zemi se nachází normálně rozchodná železniční síť (1 435 mm)
- hlavní město tohoto státu leží na pobřeží
- na území státu se nenachází žádná činná sopka
- země má více než 5 000 000 obyvatel

Země: **Řešení:** Venezuela

Hodnocení: 4 body za správnou odpověď.

5

4 body

Z nabídky vyber znaky, ve kterých se dané oblasti shodují. K vybraným charakteristikám přiřaď vždy jednu oblast/město z Evropy a jednu oblast/město z Česka.

Evropa: Vladimír, Cornwallský poloostrov, Vittel, Čerkasy

Česko: Telč, Bílina, Jeseník, Šumava

- chov skotu ... Cornwallský poloostrov, Šumava ...
- těžba hnědého uhlí ... Bílina, Čerkasy ...
- lázeňství ... Jeseník, Vittel ...
- městská památka UNESCO ... Telč, Vladimír ...

Hodnocení: Za každý správně doplněný pojem 0,5 bodu.

Řešení: Viz text.

6

6 bodů

S pomocí atlasu rozhodni, které tvrzení je pravdivé. Zakroužkuj ANO (pravdivé) či NE (nepravdivé).

Objem vývozu energetických surovin Libye přesahuje objem 5 mld. USD.	<u>ANO</u>	×	NE
Město Nágpur Se nachází více než 200 km vzdušnou čarou od nejbližšího mezinárodního letiště.	<u>ANO</u>	×	NE
Průměrné lednové teploty ve městech Accra a Džajpuru jsou přibližně stejné (náleží do stejného intervalu).	ANO	×	<u>NE</u>
Na Novém Zélandu se těží hnědé uhlí.	ANO	×	<u>NE</u>
Hodnota exportu potravin a zemědělských produktů (v USD) Spojených států amerických a Brazílie je shodná.	ANO	×	<u>NE</u>
Střední délka života v Uzbekistánu, Lybii, Argentíně a Švédsku se pohybuje v intervalu nad 65 let.	<u>ANO</u>	×	NE

Hodnocení: Za každé správně označené tvrzení 1 bod, za každé chybně označené tvrzení minus 0,5 bodu. Minimální počet za úkol je 0 bodů.

Řešení: Viz text.

7

4 body

Firma Elektroinstal, s. r. o. chce otevřít ve městech mimo Prahu nové pobočky.

Z nabídky Agentury pro investice podtrhni město(a), které(á) odpovídají následujícím požadavkům společnosti:

- město musí ležet nejvýše 25 km vzdušnou čarou od dálnice
- město by mělo mít více než 10 000 obyvatel
- město se nachází nejvýše 50 km vzdušnou čarou od krajského města
- ve městě se musí nacházet strojírenský, elektrotechnický nebo kovozpracující průmysl
- HPD v kraji, ve kterém se bude město nacházet, se pohybuje v rozmezí 265–280 tis./obyvatele/rok

Nabídka Agentury pro investice:

Dobřany – Humpolec – Vsetín – Třebíč – Jičín – Kroměříž – Tábor

Hodnocení: 2 body za každé správně podtržené město, minus 1 bod za každé chybně podtržené město. Minimální počet bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pravítko

8

6 bodů

- a. Cestovní kanceláře lákají turisty, do měst také tím, že je označují ve svých katalogích poutavějšími popisky.

4 body

Do druhého sloupce tabulky vepiš geografické názvy měst popsanych v prvním sloupci.

Popis v katalogu CK	Město	Pamětihodnost
město bílých nocí či Benátky severu	<u>Petrohrad</u>	<u>Zimní palác</u>
město tisícileté historie, jiným názvem Věčné město, sídlo papežů	<u>Řím</u>	<u>Pantheon</u>
město revoluce, císařství a republiky, módy a elegance	<u>Paříž</u>	<u>Invalidovna</u>
město stojícím mezi dvěma kulturami, dvěma kontinenty, dvěma světy	<u>Istambul</u>	<u>Hagia Sofia</u>

Hodnocení: Za každé správně vyplněné pole 2. sloupce tabulky 1 bod.

Řešení: Viz tabulka.

- b. Do třetího sloupce tabulky ke každému městu přiřaď jednu pamětihodnost z nabídky v rámečku, která se v daném městě nachází (pozn. ke každému městu přiřaď pouze jednu pamětihodnost z nabídky, některé zůstanou nepřirazené).

2 body

Akropolis – Alhambra – Pantheon – Hagia Sofia –
Chrám Vasila Blaženého – Invalidovna – Zimní palác

Hodnocení: Za každé správně vyplněné pole 3. sloupce tabulky 0,5 bodu.

Řešení: Viz tabulka.

9

2 body

Podtrhni v nabídce jeden vliv, který nesouvisí s procesem vzniku metamorfovaných (přeměněných) hornin.

teplota – tlak – hmotnost – čas – chemické složení prvků

Hodnocení: Za správně podtrženou odpověď 2 body, za chybně podtrženou odpověď -1 bod. Minimální počet za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

10

11 bodů

- a. Na obrázcích A–D (s. 5) je znázorněn průběh toku čtyř evropských řek: Odra, Seina, Tajo (Teju), Torneälven. Všechny řeky jsou zobrazeny ve stejném měřítku, jsou orientovány k severu a severní strana je horní stranou papíru. Šipka ukazuje směr toku. **Ke každému obrázku průběhu toku přiřaď název odpovídající řeky.**

4 body

Řeka: Tajo (Teju)

Řeka: Seina

Řeka: Torneälven

Řeka: Odra

Hodnocení: 1 bod
za každou správnou
odpověď.

Řešení: viz text.

Zdroj: J. Lysák s využitím dat Natural Earth (naturalearthdata.com)

- b. Tři řeky, které jsi poznal(a) podle průběhu jejich toku v úkolu 10a., tvoří desítky kilometrů dlouhý úsek státní hranice mezi různými dvojicemi států. **Vypiš do tabulky, které tři řeky to jsou a které dvojice států od sebe oddělují.**

3 body

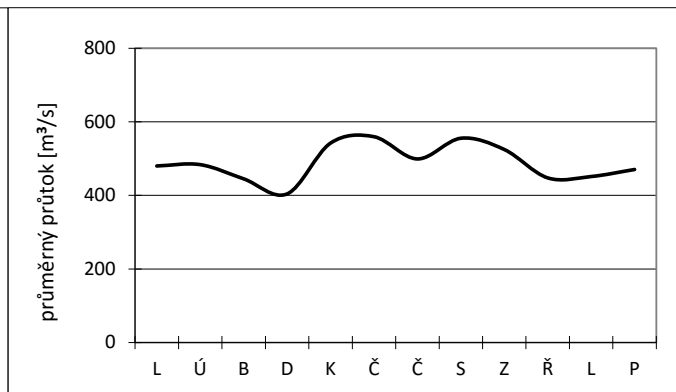
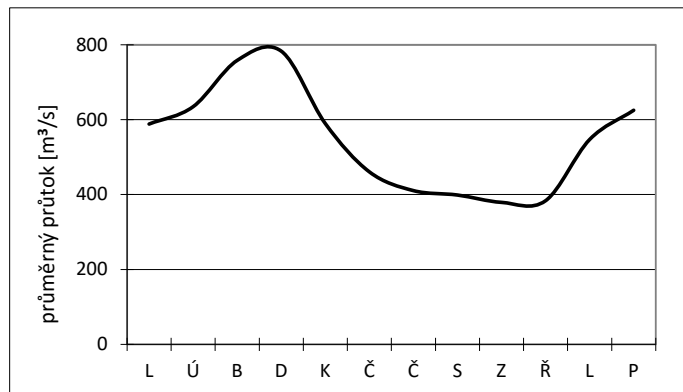
název řeky	hranice mezi dvěma státy
<u>Tajo (Teju)</u>	<u>Portugalsko a Španělsko</u>
<u>Odra</u>	<u>Německo a Polsko</u>
<u>Torneälven</u>	<u>Švédsko a Finsko</u>

Řešení: viz tabulka; státy mohou být uvedeny v libovolném pořadí.

Hodnocení: 1 bod za každou správnou dvojici států přiřazenou ke správné řece. 0,5 bodu za chybné uvedení jednoho státu u jinak správné dvojice řeka + stát.

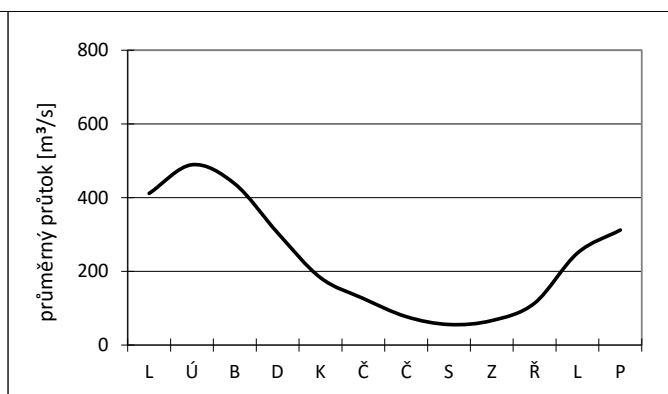
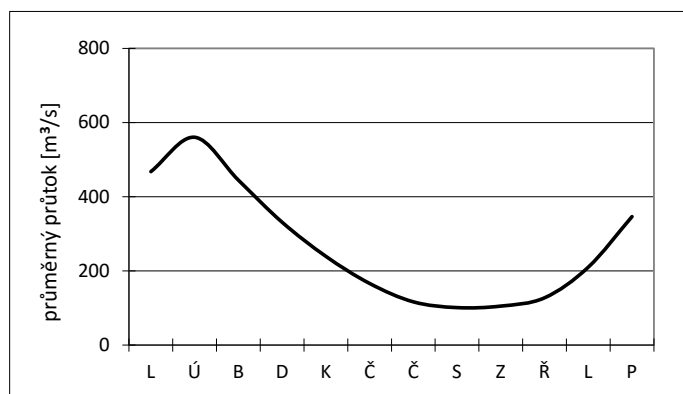
- c. Na obrázku jsou roční grafy odtoku vody čtyř řek Odra, Seina, Tajo (Teju) a Torneälven z úkolu 10a. **Přiřaď k těmto čtyřem řekám grafy, které jim náležejí. Jejich název napiš vždy pod každý graf.**

4 body

Řeka: **Odra**

Řeka: **Torneälven**

Řeka: **Seina**

Řeka: **Tajo (Teju)**

Řešení: viz grafy

Hodnocení: 1 bod za každou správně přiřazenou řeku ke grafu.

11

5 bodů

Podtrhni pravdivá tvrzení. Ta, která jsou nepravdivá, oprav na tečkované řádky tak, aby byla pravdivá.

Polární den je jev, kdy Slunce po dobu 12 hodin nezapadne pod obzor.

NEPRAVDA, **24 hodin**

Na polárním kruhu trvá polární den jeden den v roce.

PRAVDA

Čím je pozorovatel na severní polokouli severněji od polárního kruhu (blíže k pólu), tím je delší období, ve kterém nastává polární den.

PRAVDA

Délka období, ve kterém nastává polární den na severním pólu, je delší, než na jižním pólu.

PRAVDA

Polární den lze pozorovat na jižním polárním kruhu v den podzimní rovnodennosti.

NEPRAVDA, v den zimního slunovratu

Hodnocení: Za každou správně podtrženou odpověď 1 bod, za chybně podtrženou odpověď -0,5 bodu. Minimální počet za úlohu je 0. Za každou správně formulovanou opravu tvrzení 1 bod.

Řešení: Viz text.

12

7 bodů

Klimatickogeografické členění podle Quitta (1971)

V roce 1971 bylo Evženem Quittem zpracováno klimatickogeografické členění Československa, ve kterém vymezil tři základní klimatické oblasti: teplou, mírně teplou a chladnou. Na základě hodnot čtrnácti vybraných klimatických charakteristik pak vymezil v každé oblasti několik podoblastí. Teplá oblast se dělí na 5 podoblastí (T1–T5), mírně teplá oblast na 11 podoblastí (MT1–MT11) a chladná oblast na 7 podoblastí (CH1–CH7). Každá podoblast s číslem 1 je v rámci dané oblasti tou nejchladnější a také nejvlhčí, naopak podoblast s nejvyšším číslem v rámci dané oblasti je nejteplejší a nejsušší.

Zdroj: upraveno dle http://www.herber.kvalitne.cz/FG_CR/klima.html

a. Na základě porovnání mapy klimatických oblastí Česka a obrysové mapy okresů (s. 8) rozhodni, zda jsou následující tvrzení pravdivá, či nikoliv. Zakroužkuj ANO či NE.

2 body

Okres Tachov leží v teplejší oblasti než okres Rokycany.	ANO	×	NE
Okres Louny leží v chladnější oblasti než okres Břeclav.	ANO	×	NE
Okres Prachatice leží v teplejší oblasti než okres Opava.	ANO	×	NE
Okres Jičín leží v chladnější oblasti než okres Vsetín.	ANO	×	NE

Hodnocení: 0,5 bodu za každé správně označené ANO či NE.

Řešení: viz text

b. Níže jsou vypsány charakteristiky tří vybraných klimatických podoblastí T2, MT7 a CH4. Doplňte do textu slovní spojení z rámečku tak, aby byly charakteristiky pravdivé. Slovní spojení správně skloňuj a převed' do správného mluvnického rodu.

5 bodů

chladný a vlhký – suchý až mírně suchý – suchý až velmi suchý – velmi dlouhý – velmi krátký

CH4: velmi krátké, ...**chladné a vlhké**... léto, přechodné období je ...**velmi dlouhé**... s chladným jarem a mírně chladným podzimem, zima je velmi dlouhá, velmi chladná, vlhká s velmi dlouhým trváním sněhové pokrývky

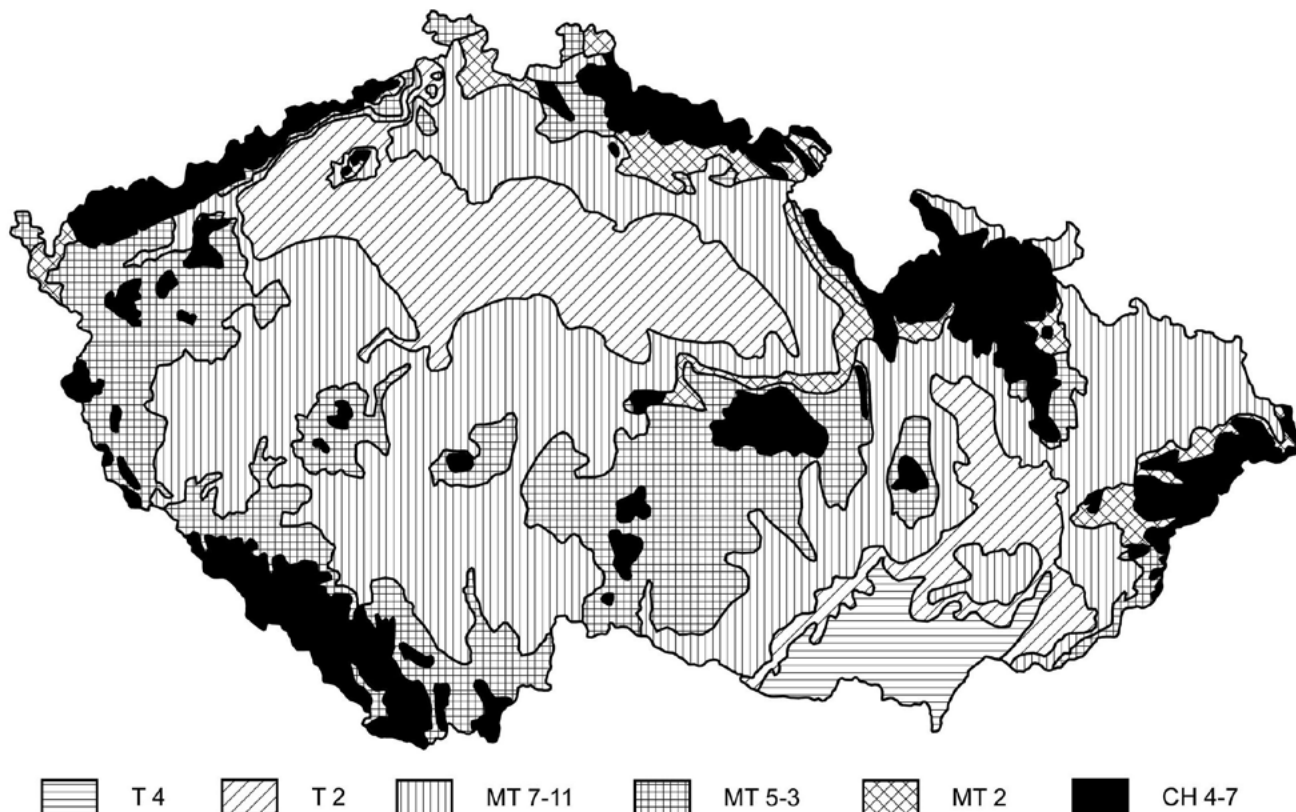
T2: dlouhé, teplé a suché léto, velmi krátké přechodné období s teplým až mírně teplým jarem i podzimem, krátká, mírně teplá a ...**suchá až velmi suchá**... zima s ...**velmi krátkým**... trváním sněhové pokrývky

MT7: normálně dlouhé, mírné, mírně suché léto, přechodné období je krátké s mírným jarem a mírně teplým podzimem, zima je normálně dlouhá, mírně teplá, ...**suchá až mírně suchá**... s krátkým trváním sněhové pokrývky

Hodnocení: 1 bod za každé správně doplněné slovní spojení. Nebude-li správně mluvnicky vyskloňováno a převedeno do správného mluvnického rodu, 0,5 bodu.

Řešení: viz text

Klimatické oblasti Česka

Zdroj: Quitt, E. (1971): *Klimatické oblasti Československa*. Academia, Praha, 73 s.

Okresy Česka

Zdroj: J. Lysák s využitím dat ArcČR 500.

13

9 bodů

- a. V tabulce jsou uvedeny hodnoty počtu obyvatel v nejlidnatějších státech světa za tři časové průřezy, přibližně po 30 letech. První údaj pochází z roku 1984, druhý ze současnosti a třetí představuje výsledek současné populační prognózy s výhledem pro rok 2050. Státy jsou v tabulce seřazeny sestupně podle jejich současného počtu obyvatel.

3 body

Doplň do tabulky následující čísla z výběru:

82

389

1035

162

765

1705

Pořadí	Stát	Počet obyvatel v miliónech		
		1984	2015	2050
1.	Čína	1035	1376	1348
2.	Indie	765	1311	1705
3.	Spojené státy americké	238	322	389
4.	Indonésie	162	257	322
5.	Nigérie	82	182	399

Zdroj: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015)

Řešení: Viz tabulka.

Hodnocení: Za každé správně doplněné pole tabulky 0,5 bodu.

- b. Pokud seřadíme státy v tabulce sestupně podle počtu obyvatel v roce 2050, u kolika států dojde k **vzestupu jejich pořadí proti současnému stavu (roku 2015)**?
Jinými slovy napiš názvy států, které se podle počtu obyvatel umístí v roce 2050 na vyšší příčce než v roce 2015:

1 bod

Řešení: Indie (posun na 1. místo), Nigérie (posun na 3. místo) v roce 2050.

Hodnocení: Za každý správně identifikovaný stát 0,5 bodu.

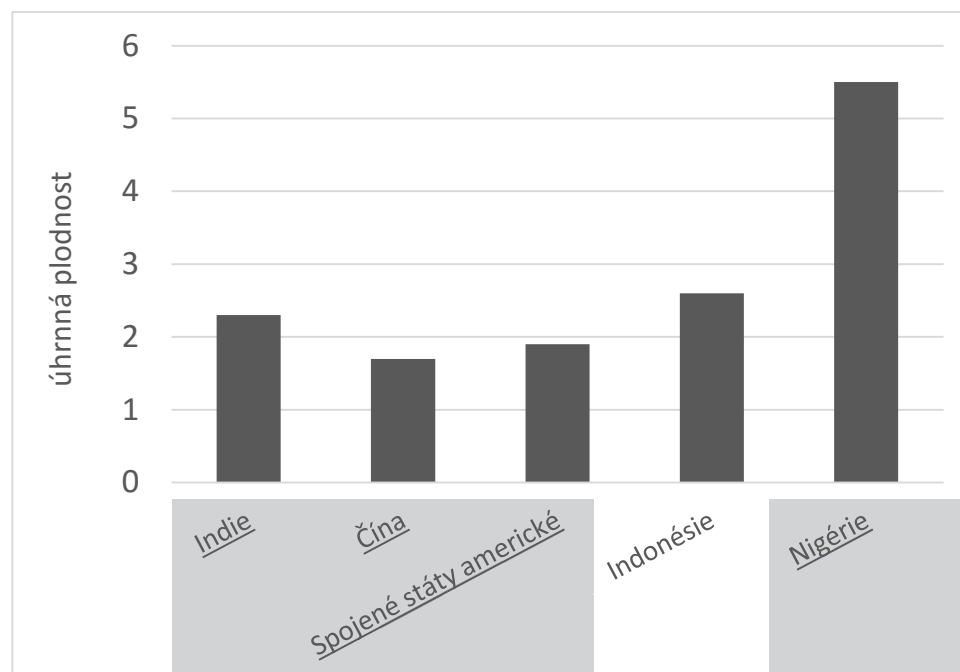

- c. Úhrnná plodnost je definována jako průměrný počet živě narozených dětí, který by připadl na jednu ženu za celé její reprodukční období za předpokladu zachování stávajících reprodukčních poměrů. V rozvojových zemích dosahují hodnoty úhrnné plodnosti daleko vyšších hodnot než v zemích hospodářsky vyspělých. 1,5 bodu

Ve Spojených státech amerických dosahovala úhrnná plodnost v roce 2015 hodnoty 1,9. Populace Spojených států je však velmi různorodá. **Která tamní civilizační/etnická skupina má v průměru nejvyšší míru plodnosti?**

Řešení: hispánci / španělsky mluvící obyvatelstvo
Hodnocení: Za správnou odpověď 1,5 bodu.

- d. V grafu jsou jednotlivými sloupci znázorněny hodnoty úhrnné plodnosti v zemích z tabulky úkolu 13a. **Dopiš pod sloupce názvy států, jimž daná hodnota úhrnné plodnosti náleží.** Hodnotu pro Indonésii jsme již doplnili. Spojené státy americké snadno popíšeš podle úkolu 13c. 3,5 bodu

Řešení: viz graf
Hodnocení: Za každý správně popsany sloupec 1 bod, Spojené státy americké pouze za 0,5 bodu.

Zdroj: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015)

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pastelka, tužka

Národní identita a historické regiony

Přečti si následující text a použij ho jako návod pro některé úlohy praktické části.

V Evropě se kromě padesátky nezávislých států nachází i bohatá mozaika historických regionů. Některé z nich jsou součástí jednoho státu, jiné jsou rozděleny mezi několik států. Mnoho historických regionů pokojně funguje v rámci svých států. Existují ovšem obyvatelé, kteří by raději utvořili vlastní stát, a tak se vydávají na cestu separatismu. Pokud nadto hovoří unikátním jazykem, odlišným od oficiálního jazyka daného státu, znamená to velké povzbuzení jejich národního uvědomění. Svěbytný národní jazyk bývá často považován za nejdůležitější rys národa a nacionalismu.

Každý existující národní stát si „svůj“ jazyk chrání a snaží se o jeho udržování a rozšiřování – například jeho výukou ve škole. Ovšem historické regiony se svým vlastním jazykem, který nepodléhá státní ochraně, musí o zachování svého jazyka pečovat ještě více. Jeho přežití je závislé pouze na tom, zda ho budou lidé v běžném životě používat, nebo zda dojde k jeho zapomnění. Říkejme těmto historickým regionům „národy bez státu“.

14

2 body

Z nabízených možností podtrhni správnou definici separatismu:

- rozlišování lidí na základě jejich příslušnosti k etnické skupině bez ohledu na schopnosti konkrétního jedince
- snaha nebo tendence vedoucí k oddělení a osamostatnění své skupiny**
- nadřazování zájmů vlastní etnické skupiny nad zájmy ostatních skupin
- politické a právní oddělování určitých skupin lidí, vylučování z veřejného života podle různých společenských, kulturních a ekonomických kritérií

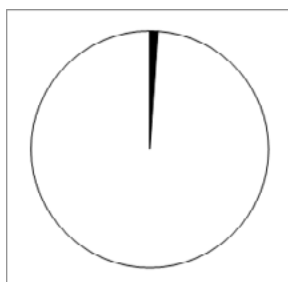
Řešení: viz text

Hodnocení: za správně podtrženou odpověď 2 body, za nesprávně podtrženou minus 0,5 bodu, minimální počet bodů za otázku je 0

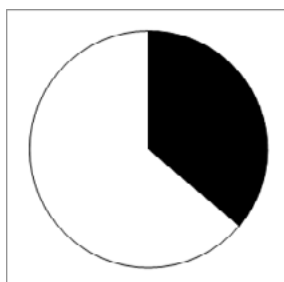
15

6 bodů

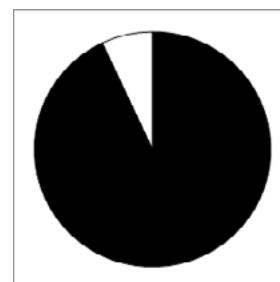
Kruhové diagramy znázorňují podíl obyvatel, kteří v rámci daného regionu mluví regionálním jazykem. Jedná se tedy o příslušníky „národů bez státu“, jak jsme je nazvali výše. Černou barvou je znázorněn podíl obyvatel hovořících regionálním jazykem, bílou barvou podíl obyvatel hovořících všemi ostatními jazyky v daném regionu, včetně oficiálního státního jazyka.

Skotsko

Baskicko

Vlámsko

Zdroj dat: Census 2011 v jednotlivých zemích a regionech

V rámečku je výčet tří evropských historických regionů a níže je stručně charakterizován jejich vývoj z hlediska identity a jazykové rozmanitosti. **Přiřaď historickým regionům jim náležející diagramy se strukturou používaných jazyků na jejich území. Názvy regionů vepiš vždy pod příslušné diagramy.**

Historické regiony: Baskicko, Skotsko, Vlámsko

Stručná historie regionů:

Baskicko zažilo v uplynulých desetiletích 20. století masivní přisun imigrantů z ostatních částí Španělska. Tito lidé si jen pozvolně zvykají na pro ně nový regionální jazyk. Integrovaní politiky baskické regionální vlády mají za cíl zvýšit počty lidí, kteří umí mluvit baskicky. To však není změna, kterou lze provést z roku na rok.

Skotové, jakožto obyvatelé regionu v minulosti i nyní velmi zapojeného do anglického hospodářství a společnosti, přivykli jazyku svého silnějšího souseda. Snahy o uchování tradičního regionálního jazyka a kultury se sice objevují, jejich pozice je ale složitá tváří v tvář angličtině, jakožto světově významnému jazyku.

Vlámština je dominantním jazykem nejen ve svém historickém regionu, ale zasahuje i do širšího okolí sousedních zemí v podobě dialektů (a sama může být považována za dialekt).

Hodnocení: za každé správné přiřazení regionu ke grafu 2 body

16

9 bodů

Úvodní tvrzení: Některá národní hnutí v historických regionech (tj. „národy bez státu“) mají vlastní svébytný regionální jazyk, zatímco jiná hnutí užívají jazyk, který je oficiálním jazykem i jiných evropských států.

- a. Urči, proč tomu tak je. Co je nejčastějším důvodem používání jazyka jiného státu? **Není potřeba, abys zdůvodnění formuloval(a) vlastními slovy, pouze u následujících tvrzení zakroužkuj ANO či NE podle toho, zda vhodně zdůvodňuješ tvrzení v úvodu otázky 16:** 4 body

i. Region získává používáním oficiálního jazyka jiného státu mezinárodní suverenitu.	ANO	×	NE
ii. Region byl v minulosti součástí státu, jehož jazyk nyní používá.	ANO	×	NE
iii. Region má dlouhodobé příhraniční vazby se státem, jehož jazyk nyní používá.	ANO	×	NE
iv. Úvodní tvrzení je nepravdivé. Neexistují žádná regionální národní hnutí, která by používala jazyk, který je oficiálním jazykem i v jiných státech.	ANO	×	NE

Řešení: viz text

Hodnocení: za každé správně zakroužkované ANO–NE 1 bod. Za zakroužkované ANO v odpovědi IV. minus 1 bod. Počet bodů za otázku nesmí být méně než 0.

- b. **Z níže uvedené nabídky jazyků a států k sobě přiřaď ty, v nichž je původní regionální jazyk, kterým část obyvatel mluví, používán jakožto oficiální jazyk i v některém jiném evropském nezávislém státě (tj. v jiném státě, jehož není region součástí). Do tabulky zapiš:** 5 bodů

- I. stát, jehož je region součástí
vybírej z: Belgie, Itálie, Rakousko, Srbsko, Španělsko
- II. jméno příslušného regionálního jazyka
vybírej z: katalánština, maďarština, němčina, slovinština, vlámsština/holandština
- III. jméno jiného státu, v němž se jazyk rovněž používá, ale jako oficiální
vybírej z: Andorra, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Slovinsko

Region	Stát, jehož je součástí	Regionální jazyk	Stát, který jazyk používá
Jižní Tyrolsko	Itálie	němčina	Německo
Katalánsko	Španělsko	katalánština	Andorra
Korutany	Rakousko	slovinština	Slovinsko
Vlámsko	Belgie	vlámsština/holandština	Nizozemsko
Vojvodina	Srbsko	maďarština	Maďarsko

Řešení: viz tabulka

Hodnocení: Za každý správně vyplněný řádek tabulky 1 bod. Za 1 chybu v řádku 0,5 bodu.

17

5 bodů

Přečti si následující úryvek novinového článku a zodpověz níže položené otázky.

Ohrožené jazyky: malé evropské jazyky bojují o přežití

Internet a digitální technologie oslabují pozici mnoha jazyků po celém světě. Obzvláště ohrožené jsou národní jazyky malých východoevropských států. Propojení s hospodářským jádrem v západní Evropě i ve Skandinávii, jemuž dominuje angličtina, nevyhnutelně vystavuje tyto malé jazyky silným vlivům, vůči nimž je těžké obstát. V našich třech přímořských státech je přitom bilingvismus hluboce zakořeněn. Hanzovní obchod i vliv mocného souseda vždy motivovaly obyvatele k učení se cizím jazykům. Národní jazyk přesto lidem přirostl nejbližší k srdci. I proto je vázán na identitu národa, je jazykem poezie, lidových písní a folklórních slavností. Zeptáte-li se ale dnes odborníků i veřejnosti, jaký jazyk při své práci používají, dostanete poněkud jiný příběh. Lidé velmi často přiznávají, že používání anglických slov namísto národního jazyka je pro jejich profesi nezbytné. Přejímání gramatických a stylistických zvyklostí jde s tímto procesem ruku v ruce. Angličtina se tak i zde ve východní Evropě stala jazykem zasedacích místností, prezentací výrobků a byznysu do té míry, že se její prvky s technologickým rozvojem šíří do běžného života.

Zdroj: přeloženo a upraveno podle Guardian (2014)

a. Napiš jména tří států, o jejichž situaci novinový úryvek pojednává:

3 body

Řešení: Litva, Lotyšsko, Estonsko

Hodnocení: Za každý správně určený stát 1 bod.

b. Jak se nazývá proces, v jehož důsledku dochází k jevu, popisovanému v textu?

2 body

Řešení: globalizace

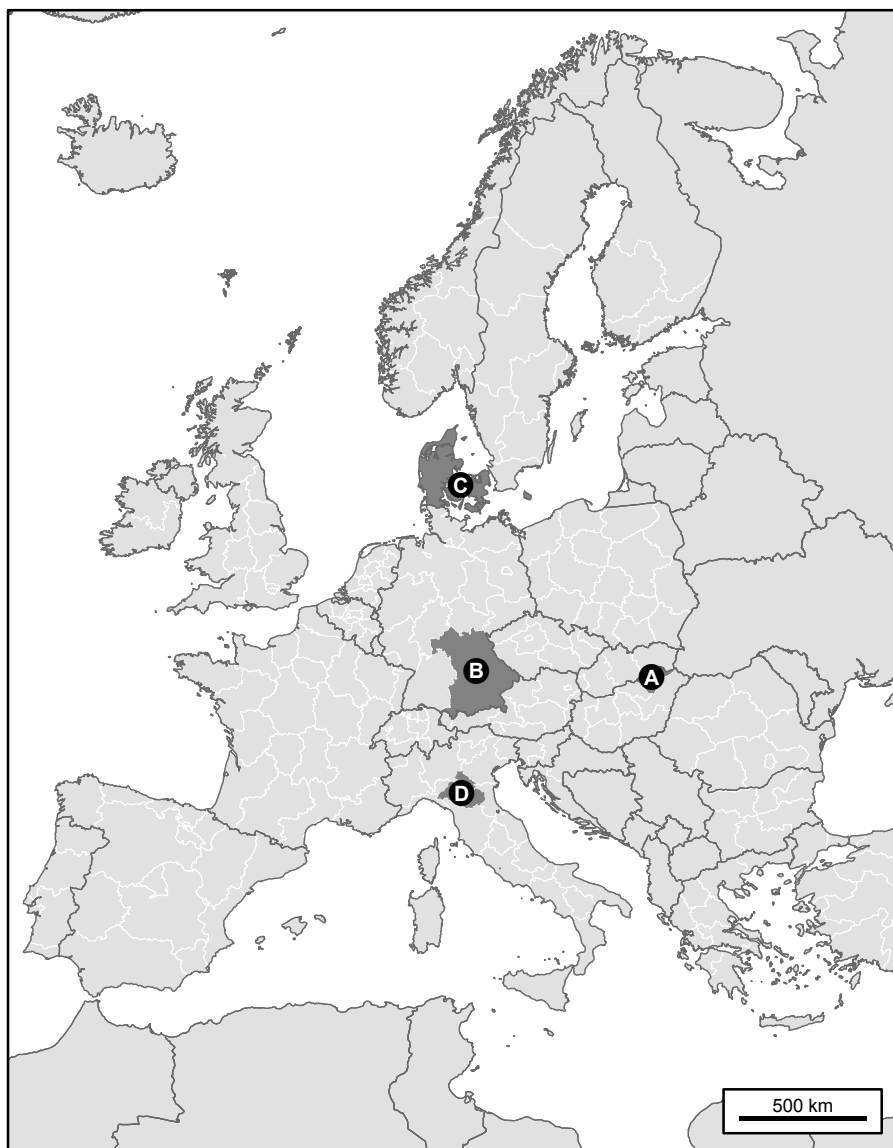
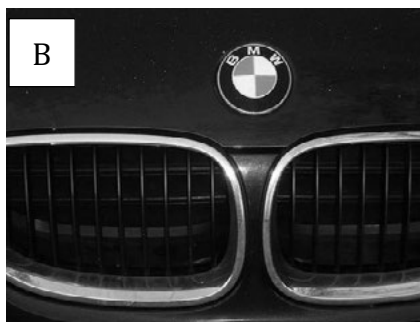
Hodnocení: Za správnou odpověď 2 body.

18

8 bodů

Regionální produkty v sobě kromě své užitné hodnoty nesou i regionální povědomí. Toto povědomí je budováno značkou produktu a specifickým marketingem. K zeměpisnému označení produktu se často váže související ochranná známka. Ta činí produkt nezaměnitelným. Hezkým příkladem z Česka mohou být Olomoucké tvarůžky.

Na obrázcích jsou některé z proslavených evropských regionálních produktů. V obrysové mapě evropských regionů vybarvi regiony, z nichž produkty pocházejí. Každý region zároveň popiš písmenem označujícím vyobrazený produkt.

Hodnocení: za každý správně zakreslený region 2 body.

Správné zakreslení zahrnuje i situaci: Oblast je vyznačena A) kdekoli v SV Maďarsku, B) kdekoli v JV Německu, C) jakákoliv část Dánska, D) kdekoli v S Itálii (= od Florencie na sever).

Pokud soutěžící vyznačí celý příslušný stát, čili A) Maďarsko, B) Německo, C) Itálie nebo vyznačí větší část státu, než je specifikováno v předchozí větě, udílí se za každý takto vyznačený stát 1 bod. V případě vyznačení celého Dánska v otázce D) zůstávají 2 body.

Zdroj: J. Lysák s využitím dat z NaturalEarthData.com a EuroGeographics